

Istanbul Teknik Üniversitesi – Mimarlık Bölümü
MIM 312 – Mimari Proje VI, 21847
Ders Programı | 2020-2021 Bahar Yarıyılı

Dersin Günü ve Saati: Pazartesi – Perşembe 13:30 – 17:30
Derslik:
Dersin Kredisi: 5
Dersin Web Sayfası:

Dersin Yürütücüsü: Prof. Dr. Elmira Gür
e-posta: elmiraqur@itu.edu.tr elmiraqur@gmail.com
Ofis no: 209

Dersin Asistanı: Araş. Gör. Ahmet Türel
e-posta: turela@itu.edu.tr turelahmet@vandex.com
Ofis no:

Proje Konusunun Tanımı

co-istanbul ortak yaşam ve çalışma mekânı olarak kent

Küreselleşen bir kıtâim kenti olarak İstanbul bir meta olarak kullanılmaya başlanmıştır. Birbirine benzeyen ulustaraları projeler; alışveriş merkezleri, lüks konut alanları gibi sadece tüketim amaçlı mekânlar kenti sarmaya başlamıştır. Oysa, kenti oluşturan kültürün benzersizliğinde, kente yaşayan insanların ortak yaşam ve çalışma alanlarını da paylaşır bir duruma gelmesine çalışılmaktadır. Bununla birlikte, İstanbul son dönemlerde farklı disiplinlerden pek çok tasarımcı ve araştırmacının odağı olmakta, yeni ve deneysel gelişmeleri hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Bu bağlamdan hareketle, kenti içindeki belirlenen yerlerde, metropoli yaşamın ve kırsal kentin gerektirdiği ancak aynı zamanda yer'in potansiyelini, yerel değerleri de koruyarak koruyan ve güncel kamusal mekân tartışmalarını irdeleyen tasarımlar hedeflenmektedir. Aynı zamanda son yaşanan Covid-19 pandemisi gibi küresel çapta etki bırakan olası gelecek senaryolarını da kentsel bağlamda yeniden düşünülmesi önemli görülmektedir.

Proje stüdyosu kapsamında içinde yapıldığımız kenti tanıyan ve mevcut kent dokusu içinde yeni yaşam kurgulan projeler geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu süreçte paralel olarak farklı kültürel bağlamlarda ve kentlerde yer alan ortak yaşam ve çalışma kavramları ile deneysel tasarım stüdyo çalışmalarındaki bir dizi mekân ve mekansallaştırma önerilerinin incelenmesi ve tartışılması hedeflenmiştir.

kentsel mekân	ortak yaşam
kimlik	etkileşim
mekansal okuma	ortak çalışma
yer yerellik	katmanlılık
aidiyet	uyum
esneklik	bağlam

co-istanbul

ortak yaşam ve çalışma mekânı olarak kent

Bu stüdyonun temel amaçlarından biri, mimari ve kentsel sorunları kültür-mekân ilişkileri içinde ele almak, kentsel bağlamda tasarım sürecine odaklanmak ve yaşanmış geçmiş ile yeni kentsel işlevler arasındaki ilişkiyi irdeleyerek, toplumun kamusal mekân oluşumlarının temel motivasyonları hakkındaki farkındalıkları arttırmaktır. İkinci temel amaç ise, tasarım sürecinde çok bileşenli bir değerler sistemi içinde, 'yer'in dinamiklerinin keşfedilmesi ve bu dinamiklerin ortak çalışma ve yaşama (co-working and co-living) kavramlarıyla gelen yeni dünya düzeninde kavramsallaştırılarak sürece önemli bir adım olarak aktarılmasıdır.

Günümüzde ortaya çıkan paylaşım ekonomisinin yeni bir tezahürü olan ortak çalışma mekânları (co-working spaces) büyük ölçüde iki temel itici güçten kaynaklanmaktadır: yaratıcılık ve bilgi ekonomilerinde yeni bir çalışma tarzı ve kaynak kullanım verimliliğini artıran paylaşım ekonomisi. Hem kentsel hem de mimari düzeyde temel itici güçlere göre ortak çalışma alanlarına ilişkin mekânsal perspektifler geliştirmek günümüz küresel dünyasında önemli bir hal almaktadır. Kent ölçeğinde ortak çalışma alanlarının, karma kullanımlı ve yüksek yoğunluklu alanlarda büyük ölçekli yaratıcı ve bilgi işletmelerinden oluşan kümelerde bir araya gelme eğiliminde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla mimari boyutta bu mekânlar, ortak çalışma alanları, geleneksel ofis alanları veya birlikte yaşayan yerler (co-living spaces) ile bir arada var olma eğilimindedir. Dünyanın önemli metropollerinde bu kapsamda deneysel çalışmalar yapılmakta ve uygulanmaktadır. Ortak çalışma ve yaşama alanlarının, mevcut düşük kârlı kentsel alanları yenileyerek ve mimariyi daha verimli kullanarak kentin sürdürülebilir gelişimini desteklediği de görülmektedir.

"Kent" ve "kentsel mekân" kavramları yer ve bağlam kavramı ile ele alındığında, bütünsel bir etkileşim içinde değerlendirilme eğilimini de beraberlerinde getirirler. Bu durum, ilk bakışta mimari tasarım sürecini kesintiye uğratabileceği düşüncesinin aksine, ürettiği tüm gerilimler ile birlikte mimari tasarım stüdyosu için oldukça verimli bir ortam oluşturmaktadır. Böylelikle, hem gündelik hayata katılabilecek yeni kavramlar üretmek, hem de mimari tasarım stüdyosunda bu kavramları eş zamanlı olarak mekansallaştırarak devreye sokmak mümkün olabilecektir. Burada asıl soru, "yer" in sahip olduğu dinamiklerle bir tasarım bileşeni olarak, yaratıcı bir şekilde tasarım sürecine katılmasını sağlayacak bilgi birikiminin oluşturulması için, "yer" in bir bileşenler topolojisi olarak nasıl kavramsallaştırılabileceği sorusudur. Bu doğrultuda, bu stüdyoda, yer hakkındaki bilgi ve bileşenlerin tasarım

süreçlerini nasıl besleyeceğinin yolları aranmakta ve bu sürece paralel olarak farklı kültürel bağlamlarda ve ortak mekanlarda yer alan birlikte yaşam kavramı ile deneysel tasarım stüdyo çalışmalarındaki bir dizi mekân ve mekansallaştırma önerileri irdelenerek, tartışmaya açılmak istenmektedir.

İstanbul, çağlar boyunca birlikte yaşam kültürünün hayat bulduğu bir kent olmuştur. Çok katmanlı ve değişken bir kentsel, sosyal, kültürel yapıya sahiptir. 2011 İstanbul Tasarım Bienali tema metninde İstanbul, “bir kent olarak kusursuzluktan çok uzak”, ancak dünyanın en enerji verici ve hareketli kentlerinden biri olarak tanımlanır. Aynı metinde mimarlık uygulamalarında gündelik yaşamın dağınık gerçekliğiyle çalışmaktan ilham alabilme konusu üzerinde durulur.

Küreselleşen bir tüketim kenti olarak İstanbul bir meta olarak kullanılmaya başlanmış, birbirine benzeyen uluslararası projeler, alışveriş merkezleri, lüks konut alanları gibi sadece tüketime dayalı mekanlar kenti sarmaya başlamıştır. Oysa, kentli olma kültürünü benimseme sürecinde, kentte yaşayan insanların ortak yaşam ve çalışma alanlarını da paylaşır bir duruma gelmesine çalışılmalıdır. Bununla birlikte, İstanbul son dönemlerde farklı disiplinlerden pek çok tasarımcı ve araştırmacının odağı olmakta, yeni ve deneysel çalışmaların hazırlanmasına ortam hazırlamaktadır. Bu bağlamdan hareketle, kent içinde belirlenen yerlerde, metropol yaşamın ve küresel kentin gerektirdiği, ancak aynı zamanda ‘yer’in potansiyelini, yerel değerleri de kıymetlendirerek koruyan ve güncel kamusal mekân tartışmalarını irdelleyen tasarımlar hedeflenmektedir. Aynı zamanda son yaşanan Covid19 pandemisi gibi küresel çapta etki bırakan olası gelecek senaryolarını da kentsel bağlamda yeniden düşünülmesi önemli görülmektedir.

temel işlevsel tema | co-istanbul: ortak yaşam ve çalışma mekanı olarak kent

Tema ekseninde seçilecek alanlarda,

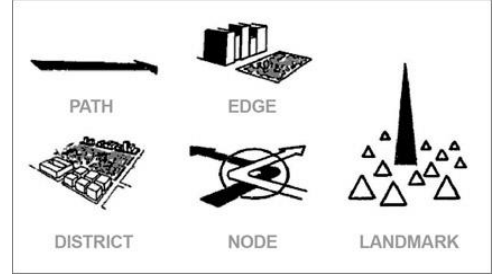
kent.....kentsel mekan..... değişim/dönüşüm.....kaos..... geçmiş /gelecek
bağlam.....katmanlaşma.....sürdürülebilirlik
küresel/yerel.....deneysel.....bütünleşik.....dinamizm/belirsizlik
devinim.....ortak çalışma
karmaşıklık.....ortak yaşam.....çeşitlilik..... iç/dış
kenti okuma.....yorumlama
.....kimlik.....esneklik.....hareket.....
yeni yaşam biçimleri.....melezlik.....etkileşim.....iletişim
kamusal/özel eklemlenme.....uyum aidiyet

kavramları ile proje stüdyosu kapsamında içinde yaşadığımız kenti anlayan ve mevcut kent dokusu içinde yeni yaşam kurguları araştıran projeler geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu sürece paralel olarak farklı kültürel bağlamlarda ve kentlerde yer alan ortak yaşam ve çalışma kavramları ile deneysel tasarım stüdyo çalışmalarındaki bir dizi mekân ve mekansallaştırma önerilerinin irdelenmesi ve tartışılması hedeflenmiştir.

Analiz Çalışması

1. Bölgenin tarihsel gelişimi, geçmiş yaşamı
2. Bölge ve yakın çevresinin önemli ve tarihi yapıları, tanıtımları
3. Bölge ve yakın çevre ilişkileri, canlılık haritası
 - a. Ana / kılcak yollar, derinlik haritası
 - b. Yoğunluk yaratıcı / absorbe (emici) noktalar
 - c. Canlılığın niteliği (oraya ilişkin kültürel, eğlence, açık hava... vs. kullanımlar veya transit kullanımlar)
 - d. Zaman faktörüne bağlı değişim
4. Bölgenin bölgesel ağırlıklı,
 - a. Kullanım – işlev dağılımı haritası
 - b. Fiziki durum (iyi-kötü/ köhne) haritası
 - c. Yapı yoğunluk (yapı –boşluk / yeşil alan- yapı yüksekliği) haritası
5. Bölgenin topografya ekonomik değer ve kullanıcı nitelikleri tespitleri

- a. Topografya ve Vista noktaları etüt haritası
 - b. Ekonomik değer haritası
 - c. Kullanıcı nitelikleri
6. Kevin Lynch'in temsilleri üzerinden kent okuması,
- a. Yollar (Paths)
 - b. Kenarlar (Edges)
 - c. Bölgeler (Districts)
 - d. Düğüm Noktaları (Nodes)
 - e. Referans Noktaları (Landmarks)

Proje Stüdyosunun Yapısı ve Planı

HAFTA	TARİH	KONU
1	1.3.2021 4.3.2021	tanışma, çalışma, programının tanıtılması, "yere dair -işleve dair..." sunuş
2	8.3.2021 11.3.2021	okuma ve araştırmalar... gözlem, analiz ve tespitlerin tartışılması... 1. bireysel sunuşlar gözlem, analiz ve tespitler... 1/500 2. grup sunuşları (yer'e ve yaşama dair) poster, video/film, ilk tespitler... 3. proje arsasının kesinleştirilmesi
3	15.3.2021 18.3.2021	1/500 maket üzerinde kavramsallaştırma, yerin genetiği, morfolojisi... planlama kararları ve program geliştirme işlev: yorumlama... yeniden tanımlama... önerilerin geliştirilmesi
4	22.3.2021 25.3.2021	yaşam senaryosunun ve mekânsal programın kesinleştirilmesi 1/500 maket... ilk fikirlerin / eskizlerin tartışılması maketler... kesitler... modeller <u>JÜRİ 1: TARTIŞMA 1/500, 1/1000, 1/2000</u>
5	29.3.2021 1.4.2021	1/500 maket... planlar... önerilerin geliştirilmesi
6	5.4.2021 8.4.2021	1/500 maket... planlar... önerilerin geliştirilmesi
7	12.4.2021 15.4.2021	1/200 ölçekte çözümlerin üretilmesi
8	19.4.2021 22.4.2021	1/200 ölçekte çözümlerin üretilmesi
9	26.4.2021 29.4.2021	1/200 ölçekte çözümlerin üretilmesi <u>JÜRİ 2: TARTIŞMA 1/200, 1/500</u>
10	3.5.2021 6.5.2021	tüm ölçeklerde tasarım / 1/50 sistem kesiti, planı
11	10.5.2021 13.5.2021 (tatil)	tüm ölçeklerde tasarım / 1/50 sistem kesiti, planı
12	17.5.2021 20.5.2021	tüm ölçeklerde tasarım / 1/50 sistem kesiti, planı
13	24.5.2021 27.5.2021	temsil: anlatım esasları ve sunuş tekniklerinin geliştirilmesi, değerlendirme çalışmaları ÖN TESLİM
14	31.5.2021 3.6.2021	temsil: anlatım esasları ve sunuş tekniklerinin geliştirilmesi, değerlendirme çalışmaları <u>JÜRİ 3: FİNAL VE PROJE TESLİMİ</u>

(Mimari proje stüdyosu kapsamında;

Öncelikli olarak dönemin ilk 3 haftası, dönem boyunca stüdyoda sürdürülecek olan stüdyo çalışması için, bilgi ve donanımların elde edilmesini ve bir analiz çalışmasını kapsamaktadır. Paralel atölye çalışması kapsamında dönemin ilk haftaları boyunca belirlenmiş örnek yapılar üzerinden yapısal analiz çalışmalarının 3D modelleme ve şemalama ile gerçekleştirilmesi yöntemiyle bu alanda yetkinlik seviyelerinin artırılması amaçlanmaktadır. Dönem

çalışma konuları ve alanları üzerinde yapılacak tasarım çalışmaları, sınıfta yapılacak olan sunum ve gösterimler ile paylaşılacaktır. Dönem başında çeşitli okumalar dağıtılacak ve her hafta okumalar üzerinden konuşmalar sunular ve paylaşımlar yapılacaktır.)

Önerilen Kaynaklar

- Urry, J., Mekanları Tüketmek, Ayrıntı Yayınları, 1999.
- Mimarlık ve Tüketim, Boyut Matbaacılık, Mayıs 2002.
- Thorns, D.C., Kentlerin Dönüşümü Kent Teorisi ve Kentsel Yaşam, Global Yayın Ajansı, Aralık 2004.
- Aslanoğlu, R., Kent, Kimlik ve Küreselleşme, Ofset Yayıncılık, Eylül 2000.
- Eraydın, A., Değişen Mekân: Mekansal Süreçlere İlişkin Tartışma ve Araştırmalara Toplu Bakış:1923-2003, Dost Kitabevi Yayınları, 2006.
- Öncü, A., - Petra Weyland, Mekan, Kültür, İktidar: Küreselleşen Kentlerde Yeni Kimlikler, İletişim Yayıncılık 2005.
- Bali, R.N., Tarz-ı Hayat'tan Life Style'a, İletişim Yayınları, 2002.
- Sennett, R., Gözün Vicdanı: Kentin Tasarımı toplumsal yaşam, Mart Matbaacılık, 1999.
- Keleş, R., Kentleşme Politikası, İmge Yayınevi, 1993.
- Kıray, M., Toplumsal Yapı, Toplumsal Değişme, Bağlam Yayınları, 1999.
- Cogito, Kent ve Kültürü, YKY, İstanbul, sayı: 8 – Yaz 1996.
- Eisenman, P., Blurred Zones: Investigations of the Interstitial, The Monacelli Pres, NY, 2003.
- Sennett, R., Ten ve Taş: Batı Uygarlığında Beden ve Şehir, trans. T. Birkan, Metis, İstanbul, 2001.
- Gündüz, G., Mekansal Ara Durumlar Üzerinden Mimaride Melezlik Kavramı, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Yürütücü: A. Şentürer), 2007.
- Tschumi, B., Event Cities: Concept vs. Context vs. Content: No: 3, Cambridge, MA. The MIT Press, 2004.
- Bal, B., "Düşsel Atlaslar: Constant'ın Yeni Babil'i ve Calvino'nun Görünmez Kentler'i ile Zaman Ötesi Yolculuklar", Arzu Mimarlığı, (ed. Artun, N. A., Ojalvo, R.) içinde, İletişim, 2012.
- Calvino, I., "Görünmez Kentler", YKY, İstanbul, 2002.
- "New Babylon", Constant Nieuwenhuys ile ilgili yazılar... Örnekler...
- Lefebvre, H., Kentsel Devrim, Sel Yayıncılık, 2011.
- Gandini, Alessandro. "The rise of coworking spaces: A literature review." (2015): 192-205.
- Moriset, Bruno. "Building new places of the creative economy. The rise of coworking spaces." (2013).
- Merkel, Janet. "Coworking in the city." *ephemera* 15.2 (2015): 121-139.
- Mariotti, Ilaria, Carolina Pacchi, and Stefano Di Vita. "Co-working spaces in Milan: Location patterns and urban effects." *Journal of Urban Technology* 24.3 (2017): 47-66.
- Fuzi, Anita, Nick Clifton, and Gareth Loudon. "New in-house organizational spaces that support creativity and innovation: the co-working space." (2014).
- https://www.britishcouncil.org.tr/sites/default/files/creative_hubkit_v1.1_international_example.pdf
- <https://bios.gr/new-version/>
- <https://creativeconomy.britishcouncil.org/themes/hubs/>
- http://creativehubs.net/tools-learning_echn/

Proje Stüdyosu Değerlendirme Kriterleri

- Dönem sonunda elde edilen başarıyı değerlendirirken;
- Dönem boyunca derse devamlılık ve stüdyo üretimi değerlendirme aşamasında önemli bir role sahiptir.
- Bu kapsamda;
- Stüdyo çalışmaları ve üretimi, tasarım aşamaları ve sunumlara tam katılım,
 - Ara değerlendirme jürisine katılmak,

- Mimari anlatım (Çizimlerdeki teknik çizim kurallarına uygunluk, düzen ve grafik sunum, model tekniği, 3D model ve 2D çizimlerin tasarımını ifade etme düzeyi vb.),
- Projenin geliştirilmesindeki tüm aşamaların izlenebilirliği,
- Temsil araçlarının verimli ve nitelikli kullanımı, yapılan işin süreçlerinin sistematik dokümantasyonu,
- Dönem sonu proje teslimi,

Deđerlendirmede dikkat edilmesi gereken ana konulardır.

Bu genel yaklaşım çerçevesinde dönem sonu başarı değerlendirmesi: proje öncesi araştırma sunumları, performans, süreç ve jüriye katılım %40, dönem sonunda proje teslimi %60 olarak belirlenmiştir.

Katkıda Bulunacaklar

Fakültemizin Mimarlık Bölümü öğretim kadrolarından, yapısal ve strüktürel çözümlerin geliştirilmesi kapsamında destek alınacaktır. Ayrıca dönem boyunca konu ile ilgili alanlarda, deneyimli akademisyenler, jüriye katılacaktır. Dönem içi jüri ve seminerlerin katılım programı, ilgili kişilerle görüşülerek, dönem başında belirlenecektir.